

Täysistunto

Tiistai 7.4.2026 klo 14.00—20.03

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi alkoholilain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 44/2026 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveystieteiden valtiokuntaan, jolle talousvaliokunnan on annettava lausunto.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 45 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakoh-
tien jälkeen. — Ministeri Grahn-Laasonen, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.06 **Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aloitan tositarinalla sääntö-Suomesta.

Suomalainen pienyrittäjä kehittää maailmanluokan ginin, joka pärjää maussa ja laadussa, koska Suomessa on puhtaat raaka-aineet ja yrittäjällä intohimoa ja osaamista. [Anne Kalmarin välihuuto] Suomalainen gini voittaa palkintoja ja saa kansainvälistä huomiota. Se on elintarvikevientiä korkealla jalostusarvolla. Mutta kun tilamyymälään eli tämän ginin valmistuspaikalle saapuu turisti, tulee sääntö-Suomi väliin. Alkoholilaki estää paikallista yrittäjää myymästä tuotteitaan tilalle tiensä löytäneelle turistille. Yrittäjä menettää myyntiä, turisti lähtee tyhjin käsin ja saa ohjeet etsiä Alkon.

Toinen turisti majoittuu Heinävedellä, Valamon luostarissa, jossa valmistetaan viskiä. Turisti haluaa ostaa matkamunistoksi pullon. Se ei käy, alkoholilaki sanoo niin.

Tämä hallituksen esitys purkaa arkijärjen vastaista sääntelyä ja tukee kotimaista yrittäjyyttä. Se tukee lähellä tuotettua, kotimaista ja paikallista. Esitys mahdollistaa ja laajentaa pientuottajien ulosmyyntioikeuksia suoraan valmistuspaikalta.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksen mukaisesti alkoholilakia muutettaisiin siten, että alkoholijuomien pientuottajien ulosmyyntioikeuksia laajennettaisiin nykyisestä merkittävästi. Jatkossa nykyistä useampi kotimainen alkoholintuottaja voisi myydä valmistamiaan alkoholijuomia valmistuspaikalta suoraan kuluttajille. Muutoksen myötä kaikkia alkoholin pientuottajia koskisi valmistustapaneutraali pientuottajapoikkeus, jonka myötä toimijat voivat saada vähittäismyyntiluvan valmistuspaikalle myös yleisiä vähittäismyyntivahvuuksia vahvemmille tuotteille. Laajennetun ulosmyyntioikeuden piiriin kuuluisivat enintään satatuhatta litraa puhdasta alkoholia vuodessa tuottavat valmistajat. Lakimuutoksen myötä esimerkiksi pientislaamot saisivat mahdollisuuden myydä niiden valmistamia tuotteita valmistuspaikoiltaan suoraan kuluttajille vähittäismyyntiluvalla.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 31/2026 vp

Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys perustuu hallitusohjelmaan ja on osa alkoholipolitiikan uudistamista vastuullisesti eurooppalaiseen suuntaan. Hallitus jatkaa vuonna 2018 tehtyä alkoholilain kokonaisuudistusta, ja hallituksen tavoitteena on reilun ja avoimen kilpailun edistäminen. Esityksellä parannettaisiin kotimaisten alkoholivalmistajien elinkeinotoiminnan edellytyksiä. Hallituksen esitys edistää erityisesti maaseutu- ja aluematkailua ja turismia sekä vahvistaa maaseudun elinvoimaisuutta. Esityksellä parannettaisiin alkoholin pientuottajien mahdollisuutta tarjota tuotantopaikoilla monipuolisempia matkailu- ja vierailukonsepteja. Esitys tukisi alkoholin pienvalmistajien lähiympäristön paikallistaloutta eli suomeksi: lähellä tuotettua ja paikallista.

Ehdotettavan lakimuutoksen myötä tilaviini- ja käsityöläisolutpoikkeukset kumottaisiin ja korvattaisiin yhdellä poikkeuksella, joka koskisi kaikenlaisten alkoholijuomien pientuottajia. Tämä on merkittävä norminpurkuteko myös muille kuin tislaamoille. Tilaviinin ja käsityöläisoluiden määritelmässä luetellaan sallitut ainesosat, joita tuotteessa voi käyttää, eli esimerkiksi tilaviinipoikkeus ei nykyisellään koske viinirypäleistä valmistettuja alkoholijuomia. Ehdotetun muutoksen myötä tilaviinin tuottajat voisivat jatkossa myydä tuotantopaikalta ulos myös rypäleistä valmistettua viiniä.

Valmistuspaikalta ulosmyytyjen alkoholijuomien määrää rajoitettaisiin siten, että käymisteitse valmistettuja yli 8-prosenttisia sekä muulla tavoin valmistettuja yli 5,5-prosenttisia alkoholijuomia voisi myydä vuoden aikana enintään 25 000 litraa puhtaaksi alkoholiksi muutettuna. Lisäksi vähittäismyyntioikeuden edellytyksenä olisi, että tyypillinen osa alkoholijuoman tuotannosta tapahtuisi valmistuspaikalla. Yleistä vähittäismyyntirajaa vahvempia tuotteita saisi myydä vain valmistuspaikalta ja kukin tuottaja vain yhdeltä valmistuspaikalta.

Valmistuspaikoilta tapahtuvaan vähittäismyyntiin sovellettaisiin alkoholilain yleisiä vähittäismyyntiä koskevia säännöksiä. Toiminnassa tulee noudattaa esimerkiksi ikäraja- ja päihtymyskontrollia tietenkin. Lisäksi valmistuspaikkojen yhteydessä tai välittömässä läheisyydessä olevista myymälöistä voitaisiin myydä alkoholijuomia yleisen vähittäismyyntin aukioloaikojen mukaisesti eli kello 9:n ja 21:n välillä.

Esityksen ei ole arvioitu juurikaan vaikuttavan alkoholin kokonaiskulutukseen tai alkoholin riski- ja humalakäyttöön Suomessa, minkä arvelen olevan eduskuntaa helpottava tieto.

Pientuottajilta ostetut alkoholijuomat olisivat tyypillisesti kalliimpia erityistuotteita, joita hankittaisiin valmistuspaikkavierailujen yhteydessä. Alkoholijuomien valmistajille ehdotettu valmistuspaikkaan sidottu laajennettu ulosmyyntioikeus poikkeaisi siis luonteeltaan perinteisestä vähittäismyyntistä. Vuonna 2024 alkoholijuomien valmistuspaikkojen yhteydessä olevista vähittäismyyntipaikoista myytiin noin 770 000 litraa alkoholijuomia. Tämä on vain noin 0,1 prosenttia alkoholijuomien kokonaismyynnistä Suomessa. Vaikka esitys lisäisi vähittäismyyntipaikkoja, olisi valmistuspaikoilta myytävän alkoholin osuus kokonaismyynnistä jatkossakin oletettavasti varsin pieni ja poikkeus Alkon monopoliin rajattu. — Kiitos, arvoisa puhemies, tässä esitys lyhykäisyydessään.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Nieminen, olkaa hyvä.

15.11 **Mira Nieminen ps:** Arvoisa herra puhemies! Kiitos ministerille.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 31/2026 vp

Tämä hallituksen esitys on hyvä ja tarpeellinen uudistus. Se vahvistaa kotimaista yrittäjyyttä ja parantaa erityisesti juurikin näiden pienpanimoiden ja pientislaamojen mahdollisuuksia toimia ja kehittyä.

Mielestäni on ihan kohtuullista, että valmistaja saa myydä omia tuotteitaan suoraan valmistuspaikalta. Se helpottaa arkea, tuo lisää mahdollisuuksia kasvuun ja tukee työllistämistä. Samalla se vahvistaa paikallista elinvoimaa ja tukee maaseutuja, koska usein pienet tuottajat sijaitsevat juuri siellä. Uudet työpaikat ovat tervetulleita tässä ajassa. Ne sitovat uusia tulonlähteitä, yrityksiä ja ihmisiä alueille.

Lisäksi kyse on myös luottamuksesta suomalaisiin yrittäjiin. Meidän pitää antaa heille tilaa tehdä, kehittää ja menestyä. Meidän pitää purkaa byrokratiaa ja sääntelyä, ja sitä tämä hallitus on kyllä hyvin tehnyt. Tällä uudistuksella on selkeä vaikutus matkailuun. Kun tuotteita voi ostaa suoraan valmistuspaikalta, se tuo ihmisiä paikan päälle ja hyödyntää näin koko aluetta. Yritykset voivat hyödyntää entistä enemmän ulosmyyntioikeuksia ja tehdä uusia tai vahvistavia matkailukohteita tiloistaan ja toimipaikoistaan. Mitä enemmän taas on matkailijoita, sitä enemmän he kuluttavat paikallisia palveluita, mahdollisesti muun muassa ravintola- ja yöpymispalveluita.

On myös hyvä muistaa, että vaikutukset kokonaiskulutukseen arvioidaan vähäisiksi, kuten ministeri tässä totesi, ja kyse ei ole mistään massamyynnistä vaan rajatusta ja usein laadukkaasta erikoistuotannosta. Tämä on todellakin järkevää sääntelyn keventämistä, ja lisäämme tällä kilpailua ja valinnanvapautta ja -varaa, jotka tehostavat toivottavasti myös markkinoita ja tuovat niitä verotuloja. Tuemme nyt juuri sitä paikallista pk-yrityskenttää, joka tarvitsee näitä kohdennettuja toimia, ja teemme tätä asia kerrallaan. Tehdään asioista tosiaankin sujuvampia ilman, että kokonaisuus kärsii.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rintamäki, olkaa hyvä.

15.14 Anne Rintamäki ps: Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys alkoholilain muuttamisesta on ennen kaikkea kasvua, työtä ja yrittäjyyttä tukeva uudistus. Se vastaa siihen todellisuuteen, jossa suomalaiset yritykset toimivat yhä kovemmassa kansainvälisessä kilpailussa ja jossa sääntelyn on oltava sekä selkeää että mahdollistavaa. Keskeistä tässä esityksessä on tarpeettoman byrokratian purkaminen ja toimintaympäristön ennakoitavuuden parantaminen. Yrityksille tämä tarkoittaa vähemmän hallinnollista taakkaa, sujuvampaa lupaprosessia ja enemmän aikaa keskittyä siihen, mikä on olennaista, eli liiketoiminnan kehittämiseen, asiakaskokemukseen sekä työllistämiseen. Erityisen merkittävä uudistus on pienpanimoiden ja muiden kotimaisten juomatuottajien aseman vahvistaminen. He saavat paremmat mahdollisuudet tuoda tuotteitaan markkinoille, kasvattaa tuotantoaan ja rakentaa brändiään. Tämä ei ole vain yksittäisten yritysten etu, vaan se vahvistaa koko kotimaista elintarvike- ja juoma-alaa sekä lisää vientipotentiaalia. Suomalaiset tuotteet ovat laadukkaita, ja nyt annamme niille paremmat edellytykset menestyä.

Arvoisa puhemies! Myös ravintola- ja matkailuala hyötyy merkittävästi tästä uudistuksesta. Joustavammat myyntikäytännöt ja selkeämpi sääntely mahdollistavat palveluiden kehittämisen asiakaslähtöisemmin. Tämä tarkoittaa parempia elämyksiä asiakkaille ja lisää kilpailukykyä erityisesti matkailusektorilla, joka on monille alueille elintärkeä elinkeino.

On tärkeä ymmärtää, että kyse ei ole vain yksittäisistä sääntelymuutoksista vaan laajemmasta viestistä. Suomi on maa, jossa yrittämistä arvostetaan ja jossa lainsäädäntö tukee

Pöytäkirjan asiakohta PTK 31/2026 vp

kasvua eikä jarruta sitä. Tämä lisää investointihalukkuutta ja luo uskoa tulevaisuuteen. Samalla haluan korostaa, että hallitus ei tingi vastuullisuudesta. Alkoholipolitiikan keskeinen tavoite, haittojen ehkäisy, säilyy ennallaan. Valvonta toimii, ja ehkäisevään työhön panostetaan. Näin varmistamme, että taloudellinen hyöty ja kansanterveys kulkevat käsi kädessä.

Arvoisa puhemies! Pidän tässä esityksessä kuitenkin valuvikana vuosituotantorajaa, joka on asetettu 100 000 litraan puhdasta alkoholia vuodessa. Tähän ei ole valitettavasti tehty muutoksia lausuntopalautteen perusteella. On syytä muistaa, että tuotantomäärä on eri kuin se määrä, joka menee Suomessa markkinoille. Monet suomalaiset juomatuottajat myyvät tuotteitaan myös ulkomaille. Jos vaakakupissa ovat ulosmyyntioikeus ja kapasiteetin kasvattaminen yli 100 000 litraan liiketoiminnan kasvattamiseksi, joutuu juomantuottaja vaikean valinnan eteen. Jos ymmärrän aivan oikein, asian pystyisi varmaan käytännössä kiertämään pilkkomalla yrityksen pienempiin, alle rajan tuottaviin osiin, mutta aivan turhalta säätämiseltä se yrittäjän näkökulmasta varmasti tuntuu. Muutoinkaan tämä raja ei loppujen lopuksi koske oikeasti kovin montaa yritystä Suomessa. Ulosmyyntiraja riittää varsin hyvin asian säätelemiseksi, sillä sehän lopulta määrittää sen, paljonko alkoholista todella jää Suomeen. Toiveeni olisi, että poistaisimme tämän turhan kasvun jarrun paniimoiltamme. Me tarvitsemme lisää vientiä ulkomaille kansantaloutemme tilanteen parantamiseksi. —Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Päivi Räsänen, olkaa hyvä.

15.18 Päivi Räsänen kd: Arvoisa herra puhemies! Tässä on tuotu tämän esityksen niitä myönteisiä puolia ja niitä näkemyksiä, joiden perusteella tämäntyyppinen lainsäädäntö tulisi saada aikaan.

Tämä alkoholipolitiikka meillä kaiken kaikkiaan tämän vaalikauden aikana on ollut aika sekava kokonaisuus, [Sinuhe Wallinheimo: Toimiva!] ja itse asiassa oikeuskanslerikin kiinnitti lausuntopalautteessa huomiota siihen, että tämä kokonaisuus on tietyllä tavalla vaikeasti hallittava. Tässä on matkan varrella tullut... Aivan aluksi tuli tämä vahvempien juomien tuominen kaupan hyllyille eli käymisteitse valmistetut juomat sinne 8 prosenttiin saakka, muut 5,5 prosenttiin. Nyt meillä on parhaillaan sosiaali- ja terveysvaliokunnassa käsiteltävänä tämä kotiinkuljetuslaki, jonka yhteydessä myös esimerkiksi väkevien alkoholijuomien mainontaa vapautetaan. Ja sitten vielä tähän liittyy tämä hyvin ongelmallinen etämyyntilaki. Itse kannan nyt tämän esityksen kohdalla suurinta huolta siitä, mikä sen vaikutus tulee olemaan meidän Alkon yksinmyyntioikeuteen. Tätähän on myös tässä hallituksen esityksessä problematisoitu, eli täällä on aika laajaltikin käyty läpi näitä ikään kuin ongelmakohtia.

Luotan siihen, että tämä esitys ei sinänsä vaikuta, varmaankaan kovin paljon ainakaan, alkoholin kokonaiskulutukseen tai alkoholin riski- ja humalakäyttöön. Varmasti aika harva kuluttaja ostaisi pääasiallisesti kuluttamansa alkoholin suoraan valmistuspaikan yhteydessä toimivasta vähittäismyyntipaikasta. Tosin on huomioitava se, että näitä myyntipaikkojakin on melko paljon. Eli näitä valmistuspaikkoja on Suomessa 215 tämän hallituksen esityksen mukaan, mikä on mielestäni melko suuri määrä, jos sitä vertaa Alkon 360 myymälään. Eli ihan vähäisestä asiasta ei ole kysymys. Lisäksi tässä esityksessä Alkoon verrattuna sallittaisiin laajemmat aukioloajat eli tuo kello 9—21, mikä tarkoittaisi myös sitten lauantain ja sunnuntain myynnin sallimista, myös siis näiden väkevien juomien osalta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 31/2026 vp

Pidänkin ongelmana sitä, että jälleen kerran yhdeltä nurkalta kavennettaisiin Alkon monopolia, millä voisi ensinnäkin olla vaikutusta kuitenkin Alkon markkinaosuuteen ja ennen kaikkea siihen, miten oikeutettuna Alkon monopolia pidetään ja missä vaiheessa aletaan esimerkiksi EU:n taholta katsoa, että Alkon yksinmyyntioikeudella ei enää ole perusteita. Sen tiedän, että kokoomushan on puoluekokouspäätöksissään jo vuosia sitten päättänyt pyrkiä eroon tästä Alkon monopolista, yksinmyyntioikeudesta, mutta pidän kyllä ikävänä sitä, että nyt ikään kuin yhden puolueen vetovoimalla tätä Alkon monopolia ollaan romuttamassa usealla peräkkäisellä esityksellä. Tämänkin kohdalla valitettavasti näin voisi käydä.

Mikäli Alkon monopolin ala kutistuisi niin paljon, että se ei enää ikään kuin uskottavasti suojaisi kansanterveyttä — jos niin suuri osa esimerkiksi väkevästä juomista myytäisiin muualta — niin kyllä voisi olla mahdollista, että monopolioikeutus haastettaisiin EU-oikeuden vastaisena. Tätähän pohditaan myös tässä hallituksen esityksessä. Tämän esityksen myötä on selvää, että Alkon monopolia joka tapauksessa kutistetaan, koska valmistajat voisivat myydä Suomessa enintään 80 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältäviä juomia Alkon vähittäismyynnin rinnalla. Sen vuoksi ajattelen, että valiokunnassa tulee kyllä erittäin huolellisesti arvioida sitä, voidaanko monopolia pitää monopoliin tehtyjen poikkeusten ja tosiasiallisen kehityksen vuoksi EU-oikeuden tarkoittamana monopolina.

Mutta nyt kysyn vielä ministeriltä: kun Ruotsilla on myös oma yksinoikeusjärjestelmänsä ja siellä on vuonna 2025 säädetty tällainen määräaikainen tilamyntilainsäädäntö, niin miksi tätä lakia ei tehty ikään kuin ottaen hiukan kopiota tuosta Ruotsin mallista? Nimitäin Ruotsissa pyritään tätä eroa yksinoikeusjärjestelmään tekemään esimerkiksi sillä, että kuluttajan tulee osallistua maksulliselle vierailulle tuotantopaikalla ennen alkoholin ostamista. Vierailun sisällä pidetään erillinen tiedottava osio. Sillä on oltava tietty kesto, ja siinä on annettava tietoa myös alkoholin haitallisista vaikutuksista, eli annetaan ikään kuin ne samat velvoitteet, mitkä meillä Alkolla on kansanterveyden edistämiseksi. Lisäksi ulosmyytävien alkoholijuomien myyntimäärä asiakasta kohti on rajoitettu, eli yksittäiselle kuluttajalle saa yhden vierailun aikana myydä vain 0,7 litraa väkevää alkoholijuomaa, 3 litraa viiniä, 3 litraa vahvaa olutta, 3 litraa muita käymisteitse valmistettuja alkoholijuomia. Tuo Ruotsin lainsäädäntö on vielä tehty määräaikaiseksi, jotta ikään kuin voidaan katsoa, mihin suuntaan se johtaa, ja se varmaan myös paremmin suojaa sitä monopolijärjestelmää, joka on kuitenkin Maailman terveysjärjestönkin mukaan niitä kaikkein tehokkaimpia keinoja nimenomaan tällaisen kansanterveyslähtöisen alkoholipolitiikan varmistamiseksi. Eli toivon, että ministeri vastaisi, miksei menty Ruotsin mallilla tässä esityksessä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Merinen, olkaa hyvä.

15.26 Ville Merinen sd: Kiitos, arvoisa puhemies! Tuossa edellinen puheenvuoro olikin jo hyvä puhe ja tuommoinen raikas, ja siinä tuli paljon faktaa. — Ehkä vähän itsellä ottaa korvaan, kun terveyspuolen ministeri pitää noin hyvän mainospuheenvuoron ginistä, joka on siis kuitenkin, vaikka on hieno tuote varmasti ja näin, ihan yhtä myrkyllistä meille ihmisille kuin kaikki muukin alkoholi. Alkoholihan on ihan tyhmää oikeasti. Siitä on hyvin vähän hyötyä ihmiselle, hyvinvoinnille tai meidän lapsille. Itse olen seurannut ilolla, miten nuoret eivät enää niin innoissaan tätä alkoholia kisko kuin meidän ikäluokka, keitä täällä ollaan. Tietysti nuorille on nyt tosi harmillisesti tullut muita tällaisia negatiivisia päihdeilmiöitä, mutta iso osa nuorista ei enää ole tosiaan kiinnostunut alkoholista juurikaan. Se

Pöytäkirjan asiakohta PTK 31/2026 vp

nyt näkyy tietysti monen täällä mielestä ikävällä tavalla baareissa ja alkoholin myynnissä, mutta tämä meidän ikäluokka pitää hienosti yllä kyllä sitä ostoa vielä.

Semmoinen asia, mitä olen ihmetellyt eduskunnassa nyt kun on tuotu paljon näitä lakiesityksiä, mitkä vapauttavat alkoholin myyntiä eri paikkoihin, on se, että alkoholista saadaan jonkun verran verotuottoa ja siihen liittyy matkailu- ja ravintolajuttuja mutta se ei varmasti riitä maksamaan sitä laskua, mikä tulee meidän julkiselle terveydenhuollolle siitä alkoholin käytöstä, ei edes lähellekään, voisi kuvitella. Olisiko tähän ministerillä vastausta, saadaanko me tästä takaisin semmoinen summa rahaa, mikä kattaa ne kulut, mitä tulee meidän julkiselle terveydenhuollolle kaikesta tästä alkoholin käytöstä? Voisin kuvitella, kun tuo julkinen terveydenhuolto on jo valmiiksi niin pulassa, että tämä ei mitenkään paranna sitä tilannetta. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sillanpää, olkaa hyvä.

15.28 Pia Sillanpää ps: Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on hallituksen esitys, jonka tarkoitus on purkaa turhaa byrokratiaa. Kyse on yksinkertaisesti siitä, että suomalaisille pienpanimoille, tislaamoille ja viinitiloille annetaan mahdollisuus myydä omia tuotteitaan suoraan asiakkaalle paikan päällä. Moni suomalainen on varmasti käynyt esimerkiksi kesällä kotimaisessa pienpanimossa tai viinitilalla ja halunnut ostaa heidän tuotteitaan mukaan. Se ei kuitenkaan ole ollut mahdollista, mikä on herättänyt kysymyksen, miksi ihmeessä näitä tuotteita ei saa ostaa suoraan mukaan. Nyt tätä lakia ollaan vihdoinkin muuttamassa.

Arvoisa puhemies! Vaikka kyse on alkoholilain muutoksesta, tämä uudistus tukee ennen kaikkea suomalaista työtä. Se tukee niitä yrittäjiä, jotka ovat usein hyvin pieniä toimijoita mutta tekevät laadukkaita kotimaisia tuotteita. Samalla se tukee matkailua. Kun ihmiset liikkuvat ympäri Suomen, he käyvät kohteissa, kuten pienpanimoissa, ja tukevat sitä kautta paikallista yrittäjyyttä ja elinvoimaa.

Kyse ei ole siitä, että tämän esityksen myötä avataan hallitsematon alkoholin myynti. Kyse on turhan byrokratian purkamisesta ja hyvin rajatusta ja valvotusta toiminnasta. Jatkokossakin toimintaan tarvitaan edelleen lupa ja toiminta koskee vain tietyn kokoisia tuottajia. Lisäksi on arvioitu, että alkoholin kokonaiskulutukseen tällä esityksellä ei ole juurikaan vaikutusta. Tämä muutos onkin ennen kaikkea järkevä helpotus niille, jotka jo nyt toimivat alalla.

Alkoholiin toki liittyy aina myös haittoja, eikä niitä pidä vähätellä. Tässä esityksessä on kuitenkin löydetty hyvät keinot tukea yrittäjyyttä ilman, että alkoholin haitat lisääntyvät. Monessa maassa on täysin normaalia, että paikalliselta valmistajalta voi ostaa tuotteen mukaan. Sillä ei pitäisi olla merkitystä, onko ostettava tuote käsityönä valmistettu saippua, kodinesine tai vaikkapa pienpanimon käsityöolut. Se on osa matkailukokemusta ja myös keino saada matkailijat palaamaan kyseiseen paikkaan uudelleen. Siksi voisi ajatella, että tämä uudistus tekee Suomesta entistä houkuttelevamman kohteen matkailun kannalta ja toisaalta myös tukee kannusteita yrittämiselle. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Eerola, olkaa hyvä.

15.30 Juho Eerola ps: Arvoisa herra puhemies! Kiitokset ministerille tämän lain esittelystä, ja kiitokset myös niistä kahdesta kuvaavasta esimerkistä, jotka nyt tästä sääntö-Suomesta meille kerroitte.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 31/2026 vp

Tässä on nyt monessakin puheenvuorossa kuultu tämän lakiesityksen ne hyvät puolet, mitä on tulossa, eli ehdotetaan pienpanimoiden ulosmyynnin helpottamista, ja tavoitteena tosiaan on kohentaa paikallistaloutta ja matkailumyyntä. Lyhyesti sanottuna suomalaisen työn ja yrittäjyyden puolellahan tässä ollaan, ja sitä ei voi pitää muuta kuin kannattavana, että tämmöistä sääntelyä puretaan.

Ehkä ainoa huolenaihe tai pikemminkin kysymys liittyy pikkuisen samaan, mitä edustaja Räsänen paljon syvemmin tuossa kuvasi, eli tähän Alkon asemaan. En kysy tätä nyt ainoastaan siitä syystä, että olen itse Alkon hallintoneuvoston puheenjohtaja, kyllä minä tällä kaudella kerkeän siellä kokouspalkkioni nauttimaan, mutta laajemmin ottaen Alkon asemasta tulevaisuudessa: Miten ministeri sen näkee, ja miten sitä on ajateltu? Nyt kun ollaan saatu lukea näitä vuosikatsauksia tuloksesta ja näin, niin Alkon myyntihän vuosi vuodelta heikkenee, ja koko ajan pienenee se summa, mitä Alko tälle yhteiskunnalle tuottaa. En lähde ottamaan kantaa siihen, mitä edustaja Merinen on sanonut siitä, pystytäänkö sillä sitten korvaamaan se kaikki, mitä alkoholihaitoista tulee, vai ei, mutta kun tässä nyt suomalaista työtä ja yrittäjyyttä tuetaan ja kasvatetaan ja tällaista matkailumyyntiä ja näin pois päin, niin onko sieltä sitten ulosmittattavissa tulevaisuudessa kaikki se raha, mikä tällä hetkellä sitten saadaan Alkon kautta, vaiko ei? Tämä on ehkä se suurin kysymys, mikä minulla tässä on.

Tässähän valmistelun aikana harkittiin semmoistakin vaihtoehtoa, jossa tämä ulosmyyntioikeus olisi ikään kuin rajattu koskemaan tiettytyyppisiä alkoholijuomia, siis sitä valmistustapaa. Mielestäni tämä vaihtoehto olisi ollut rajoitetumpi kuin nyt valittu sääntelymalli, ja sillä olisi ollut ehkä vähemmän vaikutusta sitten Alkon tilanteeseen. En sano, olisiko se ollut hyvä vai paha, mutta miten ministeri näkee Alkon aseman tulevaisuudessa? Pystytäänkö sillä lisärahalta, mitä nyt tulee matkailuelinkeinon myötä ja paikallistuotannon ja tämän myötä... Onko se rahamäärä kenties sama tai jopa suurempi kuin minkä Alko tällä hetkellä tälle yhteiskunnalle tulouttaa? — Kiitokset.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

15.33 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Arvoisa ministeri, suuret kiitokset teille ennen kaikkea asian järkevistä eteenpäin viemisestä ja määrätietoisesta työstä. Tiedätte, että kotikunnassani oleva yritys on tätä mielenkiinnolla seurannut ja suurella innolla ollut tukemassa teidän työtänne, ja uskon, että siellä nämä henkilöt ovat antamaansa panokseen tähän asiaan liittyen hyvin tyytyväisiä. Kun soitin heille tässä yhtenä päivänä, että tämä on tulossa eduskuntaan, he olivat aika iloisia siitä, että tämmöinen on tapahtumassa, ja hyvä näin.

Kysymyshän on pelkästään siitä, että emmehän me tästä maailmasta alkoholin käyttöä pysty karsimaan nolliin koskaan. Kielto lakiahan on joskus jenkkilässä ja Suomessakin kehitetty, ja kaikki tietävät, miten siinä kävi. Kyllä meidän pitää lapsillemme opettaa kotona, että jos alkoholia käytetään, niin miten se järkevästi tehdään: tyylikkäästi ja rauhallisesti, ketään häiritsemättä, omaa terveyttä pilaamatta tietenkin.

Mutta tässä asiassa on kysymys paikallisista pienistä yrittäjistä, jotka tekevät valtavan hyvää, arvokasta työtä, jalostavat paikallisia marjoja ja paikallisia tuotteita erinomaisen hyväksi kotimaisiksi viineiksi. Vaikkapa Ilomantsissa olevalla tilalla yrittäjät myyvät itse valmistamaansa maailman parasta giniä sekä myös viskiä, ja liköörejäkin on tulossa. Nyt kun tämä vapautuu, niin se varmasti heidän tuotevalikoimiansa ja ennen kaikkea myyntiä siel-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 31/2026 vp

lä lisää. Ja sitten kun se asiakas tulee ostamaan vaikka sen likööripullon sieltä, niin sehän todennäköisesti samalla ostaa marjamehujä tai mitä siellä onkaan myynnissä hyllyssä. Se lisää sitä kauppaä sillä alueella ja ennen kaikkea monelle, monelle nuorelle takaa työpaikan. Jos Ilomantsissa käynte, niin tervetuloa käymään myös Viinitornilla. Siellä näitä tuotteita saa myydä, ostaa suoraan tiskiltä. On hyviä tuotteita, ja niissäkin edelleen pitää muistaa, kaikessakin hauskanpidossa, että järki päässä hyvistä tuotteista nauttien.

Tämä on tärkeä askel oikeaan suuntaan. Meidän suomalaisten pitää ujostelematta ja rohkeasti rinta pystyssä edistää kotimaisen yrittäjyyden mahdollisuuksia tässä maassa. Jos me halutaan nämä velat joskus maksaa, niin se on selvä asia, että muuta keinoa meillä ei ole. Suomalaisille yrittäjille mahdollisuuksia — ihan varma olen siitä, arvoisa puhemies, että suomalaisilla yrittäjillä löytyy intoa tähän työhön, ihan varmasti löytyy. He suorastaan odottavat tilaisuutta päästä yrittämään ja tekemään töitä.

Olkoon tämä ministeri Sanni Grahn-Laasosen nyt esille tuoma erinomainen lakihanke, joka on nyt täällä lähetekeskustelussa, esimerkkinä, että pitkä työ kannattaa, ja kun ministerillä on tahto ja halu viedä eteenpäin, se onnistuu. — Kiitoksia teille.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pauli Kiuru, olkaa hyvä.

15.35 Pauli Kiuru kok: Arvoisa herra puhemies! Kiitos ministerille esittelystä. — Tämä lakihanke varmasti parantaa paikallista yrittäjyyttä ja luo myös mahdollisuuksia matkailulle. Meillä on omassakin maakunnassa alan yrittäjiä, ja se kokonaisuuynti, mikä nyt alkoholin osalta tässä muutoksessa tulee, ei kovin suuri kokonaismuutos tule olemaan. Tietysti kun alkoholilakia muutetaan, on huomioitava monia eri asioita: tässä viitattiin tulopuoleen, valtion tuloihin, minkä hallintoneuvoston puheenjohtaja Eerola otti esille, ja sitten kokonaiskulutus, joka on itse asiassa mennyt hyvään suuntaan viimeiset vuodet, eli kokonaiskulutus on laskenut.

Itse olen miettinyt pitkään, niin kauan kuin näistä alkoholilakiin liittyvistä asioista eduskunnassa on puhuttu, voisiko alkoholilain osalta pohtia kokeilulakien käyttämistä ainakin joissakin kohdin. Vähän samalla tavalla kuin esimerkiksi peruskoululakia aikanaan otettiin käyttöön, kun sehän lähti liikkeelle pohjoisesta, Lapista, ja siirtyi sieltä etelään. Ajatus olisi siis se, että voidaan ottaa ehkä vähän rohkeampiakin askeleita ja maltillisempia askeleita ja katsoa, mitkä ovat kokeilun tulokset, ja sen perusteella sitten miettiä jatkoa. Ymmärtääkseni lainsäädäntö tarjoaa tähän mahdollisuuden, jos hyväksyttävä, objektiivinen peruste on olemassa ja siinä on selkeä seuranta. Ajattelen tätä lähinnä sen takia, että jos liberalisaatio on liian nopeata, niin tavallaan taaksepäin on vaikea siirtyä, jos ikään kuin sitä valmiutta siirtyä vastuullisesti eurooppalaiseen suuntaan, kuten ministerikin tässä esitteli, ei ole vielä olemassa. Merkithän ovat olleet sangen positiivisia.

Tästä Juho Eerolan pohdinnasta vielä: Miten ministeri näkee Alkon tulevan aseman? Nythän liikevaihto ja esimerkiksi sitä kautta kannattavuus ja osingonmaksukyky ovat heikentyneet. Olemmeko mahdollisesti siirtymässä jossain vaiheessa siihen tilanteeseen, että nykymuotoista Alkoa ei ole ollenkaan ja väkevät siirtyvät, tai ne on ikään kuin pakkokin siirtää, vapaampaan jakeluun?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Diarra, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 31/2026 vp

15.38 **Fatim Diarra vihr:** Kiitos, arvoisa herra puhemies! Ja kiitos ministerille erittäin hyvin valmistellusta laista. Pidän sitä, että tämä laki takaa suomalaisille pienyrittäjille, tislamoille, pienpanimoille, mahdollisuuden myydä suoraan omalta tilalta kävijöille tuotteita, erittäin hyvänä. On ollut ihan järjetöntä mennä vierailemaan jonnekin mahtavaan suomalaiseen pienpanimoon — käyt sen kierroksen siellä, mahtavaa kotimaista yrittäjyyttä — ja sitten pitää todeta, että hupsista keikkaa, enpä voikaan ostaa. Eihän siinä ole ollut mitään järkeä, joten erittäin mahtavaa, että tämä uudistus vihdoinkin on saatu läpi, ja suuret kiitokset siitä ministeri Grahn-Laasoselle.

Samaan aikaan pohdin vähän myös sitä, että kun täällä todetaan, että eihän tämä oikeastaan Alkon asemaan vaikuta, niin totta kai vaikuttaa. Tietenkin tämä tulee murentamaan Alkon monopolia. Kun Alkon monopolin murentaminen on ollut pitkäaikainen kokoomuksen tavoite, niin minusta on aika hassua, että todetaan, että eipä tässä näin käy. Kyllähän siinä näin käy. Askel on otettu, pian otetaan lisää ja sitten Alko lakkaa olemasta. On hassua leikkiä, että näin ei kävisi, kun me ihan kaikki tiedetään, että niin tulee käymään. Se, pitääkö sitä huonona vai hyvänä, on sitten eri asia, mutta niin tässä tulee käymään. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Honkonen on poissa. Edustaja Wallinheimo, olkaa hyvä.

15.40 **Sinuhe Wallinheimo kok:** Arvoisa puhemies! Ensinnäkin ministerille huomio siitä, kun sanoitte arvion siitä, että tämä kokonaiskulutus ei nouse. Näinhän se on, ja itse asiassa kaikki vuoden 2018 jälkeen tehdyt uudistukset ovat nimenomaan laskeneet kokonaiskulutusta, niin että huoli pois siitä, että tämä jollain lailla sitä lisäisi. Päinvastoin, kaikki uudistukset, joita toistaiseksi on tehty vuodesta 18 alkaen, ovat olleet äärimmäisen hyviä nimenomaan sen kokonaiskulutuksen näkökulmasta.

No, toinen asia on sitten tämä, jonka itse asiassa ministerikin otti esille: case Valamo. Todellakin Valamossa tällä hetkellä tislataan alkoholia, siellä tehdään likööreitä ja ehtoollisviinejä. Siellä käy paljon turisteja muun muassa Keski-Euroopasta. Hypoteettinen tilanne: jos tämä saksalainen turisti nyt on siellä ja kiinnostuu — ja toden totta hän ei tällä hetkellä alkoholia saa sieltä ostaa — niin lähin Alko taitaa olla Heinäveden keskustassa 30 kilometrin päässä. Luuleeko täällä sali, että tämä turisti lähtisi hakemaan nyt nimenomaan sitä ehtoollisviiniä tai sitä tislattua alkoholia 30 kilometrin päästä Heinäveden keskustasta? No, ei varmasti lähde. [Juho Eerola: Ei lähde, jos on Saksasta asti!] Tämä itse asiassa on tietyllä lailla tämän alkoholilainsäädännön ydin. Eli nyt annetaan mahdollisuus näille toimijoille ulosmyydä paikallisesti, mikä todennäköisesti tulee lisäämään heidän bisnestään, mikä ei ole edes pois Alkon bisneksestä — tai osittain voi olla, mutta en usko, että kovin paljon.

Edustaja Räsänen täällä taas sanoi monta asiaa. Hän halusi tietyllä lailla tähän ulosmyyntiin tämän Ruotsin mallin, joka on todella byrokraattinen ja vielä hankalampi kyllä toteuttaa — mieluummin tämä hallituksen esitys, se on parempi. Itse asiassa tässäkin tilanteessa edustaja Räsänen tietenkin koettaa poimia rusinoita pullasta Ruotsin lainsäädännöstä. Itse asiassa, jos katsoo Ruotsin lainsäädäntöä, siellähän esimerkiksi etämyynti on sallittua, ja täällä sitä on kipuilltu vuosikymmeniä. Etämyynti on sallittua kaikissa muissa EU-maissa, ja jostain syystä tämä laki on vielä siellä sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnassa. En tiedä, mitä sille tällä hetkellä on tapahtunut.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 31/2026 vp

Viimeisenä pointtina itse asiassa on tämä sadantuhannen litran myyntiraja, johon moni edustaja täällä on ottanut kantaa. Kyllä, tämä on käytännössä keinotekoinen raja, ja se rajaa itse asiassa muutamia yrityksiä pois. Mutta se, mikä siellä toisella puolella on vastassa, on se, että tässä hallitusohjelmassa kuitenkin on luvattu säilyttää Alkon monopoli ja jos me poistaisimme tämän rajan, niin todennäköisesti Alkon monopoli siinä sitten menisi.

Itse asiassa täällä on myös kysely Alkon monopolin perään. No, jos tällä hetkellä kaikesta kulutetusta alkoholista enää kolmasosa tulee Alkon kautta, niin enpä tiedä, onko se enää kansanterveydellisesti kauhean perusteltu.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Eestilä, olkaa hyvä.

15.43 Markku Eestilä kok: Arvoisa puhemies! Itselläni ei kovin kiivasta näkökulmaa yleensä alkoholiin ole, koska minun mielestäni tilanne Suomessa on se, että sitä on joka paikassa tarjolla. Loppujen lopuksi, jos me nyt helpotetaan tämän verran maaseudulla toimivia pienyrityksiä, jotka ikään kuin elinkeinovapauden kautta, ammatin kautta haluavat itselleen edistää matkailua ja sitä tuotetta, mitä he tuottavat, niin miksi ihmeessä me emme tekisi tällaista, mitä me nyt olemme tekemässä?

Erityisen kiitoksen antaisin ministerille siitä, että hän näillä oivilla käytännön esimerkeillä osoitti sen, miten tavallaan järjenvastaista tällainen sääntely alkaa olla, kun me panemme kapuloita rattaisiin toisen toiminnalle. Kuten edustaja Wallinheimo sanoi, en minäkään usko, että joku lähtee asioikseen hakemaan itselleen alkoholiongelmaa 35 kilometrin päästä, kun sen saa lähempääkin ostettua. Eli kyllähän tämä nyt jollakin tavalla menee erittäin paljon oikeaan suuntaan. Itsekin ihmettelin tätä 100 000 litran rajaa puhtaaksi alkoholiksi muutettuna, mutta ymmärrän sen, jos se on se kompromissi, millä me jollakin tavalla säilytämme Alkon monopolia ja sitten kuitenkin annamme merkittävälle määrälle yrityksiä tämän elinkeinovapauden tuottaa ja kehittää omaa matkailua ja tuotetta.

Itse asiassa, kun maailmaa kiertää, joka paikassa on alkoholia ja joka paikassa sitä pyritään mainostamaan niin, että se on tehty siellä ja täällä ja sillä ja sillä menetelmällä ja se on saanut palkintoja maailmalla — tämä on niin laaja toimiala. Kuten Kyrö Distillery on sen osoittanut, sillä pystytään myös suomalaista vientiä edistämään.

Kyllä eduskunta nyt on oikealla asialla. Tietenkin ymmärrän eri näkemykset, mutta se osoittaa sen, miten erityisen vaikeaa meillä on vähän asiassa kuin asiassa päästä tästä sääntelystä irti. Kaikki vannovat sen sääntelyn, sen purkamisen nimeen, mutta sitten heti löytyy vastusta, kun mitä tahansa yritämme täällä jollakin tavalla helpottaa, että ihmiset saisivat Suomessa enemmän vapautta tehdä, mitä haluavat, ja kehittää omia toimintojaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Valtola, olkaa hyvä.

15.45 Oskari Valtola kok: Arvoisa herra puhemies! Näen tämän lakiesityksen erityisesti yrittäjyyttä ja matkailua kehittävästä ja tukevasta esityksestä.

Alkoholipolitiikalla on Suomessa tärkeä rooli, ja alkoholilla on haittansa. Se on todettu muun muassa syöpää aiheuttavaksi viimeisten tutkimusten mukaisesti, ja sillä tavalla siihen tietysti pitää vastuullisesti suhtautua. Hyötyjä alkoholista löytyy lähinnä käsidesin käytöstä, jonka nyt onneksi EU:kin näyttää meillä tulevaisuudessa sallivan. Kuitenkin alkoholia olemme käyttäneet vuosisatojen ajan, ja tietyllä tavalla se kuuluu meidän yhteiskuntaan, ja sen kanssa meidän on pystyttävä elämään. Tässä lakiesi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 31/2026 vp

tyksessä ei arvioiden mukaan ole vaikutusta alkoholin kokonaiskulutukseen Suomessa, ja sillä osalla näenkin tämän vaikutukset yrittäjyyteen ja matkailuun suurempina kuin tämän lakiesityksen negatiiviset vaikutukset.

Olisin kysynyt ministeriltä myös tästä 100 000 litraa per vuosi -rajasta, joka on tähän yritykselle asetettu. Onko se miten järkevä tässä, kun voisi ajatella, että tietynlaiset sääntöjen poistot ja nämä mahdollistaisivat myös isompien yritysten toiminnan matkailualalla? Jos vertaa esimerkiksi käyntejä Guinnessillä tai Jamesonin tehtaalla Dublinissa, niin ne ovat erittäin mielenkiintoisia turistikohteita ja kertovat paljon paikallisesta historiasta. Jos sieltä pullon on ostanut, niin ainakin itselläni se on säilynyt juomatta kaapin nurkassa hyvänä muistona.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Grahn-Laasonen, neljä minuuttia, olkaa hyvä.

15.47 Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen: Arvoisa puhemies! Kiitos eduskunnalle keskustelusta.

Tämä esitys on ennen muuta kotimaista yrittäjyyttä ja työtä tukeva. Se on norminpurkua, paikallisuutta ja lähellä tuotettua. Se on sen arvostamista, että meillä on Suomessa osaamista tällä alalla. Se on elintarvikeviennin pohjaa. Se on sellaista kotimaista pienyrittäjyyttä, jota varmasti jokainen tässä salissa pitää toivottavana ja joka luo meille paikallista kasvua ja uusia työpaikkojakin.

Se, mitä hämmästelin hiukan, on tämä edustaja Merisen puheenvuoro. Puhun todella mielelläni yrittäjistä, sillä arvostan yrittäjyyttä, arvostan paikallisuutta, arvostan lähellä tuotettua. Iloitsen myös siitä, että nuorten humalahakuinen juominen on vähentynyt ja kokonaiskulutus on ollut pitkään laskussa. Kuten tässä on sanottu, tällä esityksellä ei ole arviolta huomattavia tai tuntuvia vaikutuksia kokonaiskulutukseen, eli ne arvioidaan vähäisiksi. On myös erikoinen ajatus se, ettei sosiaali- ja terveysministeriön ministeri voisi puhua yrittäjyyden puolesta. Se itse asiassa kuvaa aika paljon niitä ongelmia, mitä Suomella on. Eikö yrittäjyyden asian pitäisi olla kaikkien ministereiden asia, ihan salkusta riippumatta?

Sitten näihin kysymyksiin, joita tässä keskustelussa nousi esiin:

Tämä esitys on läpäissyt EU-notifikaation, eli se on yhteensovitettu meillä vallitsevan EU-poikkeuksen eli Alkon monopolin kanssa. Tämä esitys ei myöskään romuta Alkon monopolia vaikutusarvioiden mukaan.

Ruotsin esimerkki nostettiin esiin, ja on totta, että Ruotsissa tehtiin vastaavatyypistä lainsäädäntöä hieman ennen meitä eli laajennettiin sitä myöskin koskemaan tislaamotuotteita. Me emme kuitenkaan tietoisesti halunneet Suomessa sisällyttää tähän esitykseen pakollista pääsylippumyyntiä eli näitä maksullisia tilakierroksia. Se ei pakollisena olisi sen paremmin yrittäjän kuin turistinkaan etu. On tietysti paikallisesti sitten eri asia, millä tavalla halutaan tämän lain mahdollistamissa rajoissa rakentaa ympärille esimerkiksi maatalamatkailua tai muuta turismia, ja näin varmasti tuleekin tapahtumaan. Se olisi myös hyvin eurooppalainen malli, niin kuin näissä puheenvuoroissa kävikin esille.

Toistaisin myös sen, mitä edustaja Wallinheimo totesi, että jos Ruotsiin verrataan — aina voidaan vertailla — niin esimerkiksi tämä etämyyntikeskustelu on Ruotsissa aivan vieras. Siellä etämyynti on selkeästi sallittua eikä sitä ole kyseenalaistettu, toisin kuin Suo-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 31/2026 vp

messä, jossa nyt selkiytetään etämyynti yksiselitteisesti mahdolliseksi laissa, niin kuin sen EU-oikeuden mukaan täytyykin olla.

Alkon asemasta ja tulevaisuudesta käytiin myös keskustelua. Alkon tulos heikkenee ennen muuta siksi, että suomalaiset juovat vähemmän alkoholia eli kokonaiskulutus laskee. Viime vuosina on nähty esimerkiksi yhtenä suuntana se, että väkevien alkoholijuomien myynti on vähentynyt. Sen sijaan esimerkiksi alkoholittomien juomien osuus on kasvussa sekä päivittäistavarakaupassa että yllättävästi kyllä myös Alkon valikoimissa. Tästä kehityksestä en ole pahoillani, vaan aivan päinvastoin. Sehän on juuri se kehityssuunta, mitä me toivommekin. Suomalaisten suhde alkoholiin on tervehtymässä. Meillä on edelleen vakavia alkoholihaittoja. Alkoholi aiheuttaa vakavia riippuvuussairauksia. Meidän pitää pysyä panostamaan hoitoonohjaukseen ja tehokkaaseen, vaikuttavaan päihdehoitoon, jotta ongelmiin voidaan tarttua, mutta niitä tämän esityksen ei arvioida syventävän.

Ja vielä viimeisenä vastaan tähän kysymykseen tästä 100 000 litran rajasta. Ei varmasti ole tarkoituksenmukaista, että lainsäädännössä on rajoja, siis sellaisia selkeitä rajoja, jotka voivat muodostua jonkinlaisiksi kasvun esteiksi tai asettaa yrittäjiä erilaiseen asemaan. Tätä esitystä on kuitenkin jouduttu perustelemaan komissiolle nimenomaan tällä paikallistuotanto- ja pientuotantonäkökulmalla, niin kuin Ruotsissakin on tehty. Se on ollut se peruste, millä aiemminkin ja nytkin komissio on katsonut tämän hyväksyttäväksi, se, että sillä tuetaan paikallista pienelinkeinoja ja paikallista pienimuotoista alkoholin vähittäismyyn-tilupapojkeamaa. Mutta toki se ei ole mikään aukoton raja. Se on nyt tässä esityksessä asetettu näin ja sitä on laajennettu nykytilasta, mutta valiokunta voi tätä rajaa edelleen katsoa, ja eduskunnalla on tietysti lupa säätää se myös toisin, jos niin perustellusti katsotaan valiokuntakäsittelyn aikana.

Näillä sanoilla kiitos vielä kerran positiivisesta palautteesta ja hyvästä yhteistyöstä suomalaisen yrittäjyyden puolesta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa muiden asiakohtien jälkeen.

Asian käsittely keskeytettiin kello 15.53.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 18.50.

Puhemies Jussi Halla-aho: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 7 käsittelyä. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

18.51 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa puhemies! Tämä lakiesitys, jossa valmistuspaikalta tapahtuvaa myyntiä halutaan lisätä, on periaatteessa tämmöinen byrokratian yksinkertaistaminen ja tiettyjen asioiden selkeyttäminen, ja varmasti maaseudulla, missä nämä pääasiassa sijaitsevat, tämä on matkailulle hyvä asia, ja tuo sinne työtä. Kun katsoo näitä työllistäviä vaikutuksia, niitä ei tässä ole hirveästi arvioitu.

Mutta se, mitä tässä ajattelin pohtia, liittyy siihen, että kun on arvioitu, että 770 000 litraa on myyty, kokonaisynti on ollut tämmöisistä paikoista, vuonna 24 se on 0,1 prosenttia kokonaisyntistä, ja voi tosiasiaassa ajatella, että kun näitä myyntipaikkoja nyt tulee

Pöytäkirjan asiakohta PTK 31/2026 vp

varmasti lisää ja niillä aukioloajat ovat laajemmat kuin Alkolla, niin tämä määrä varmasti tulee kasvamaan näitten osalta. Tämä on minusta aika varovaisesti arvioitu, miten kokonaisynti jatkossa sitten on. Mistä kokonaisynti sitten on pois, jos ajatellaan, että alkoholin kokonaiskulutus laskee? Onko se Alkon tuotteista pois, vai onko se muualta tuotettujen tuotteista pois ja niin poispäin? Se on varmasti semmoinen asia, joka tulee jatkossa seurattavaksi, ja kaiken kaikkiaan tilanne on tässä mielessä haasteellinen.

Se, mitä tässä itse vielä mietin, on se, että nyt kun tämä on satatuhatta litraa alkoholia puhtaaksi alkoholiksi muutettuna, niin se periaatteessa nostaa näitä rajoja aika lailla ylöspäin. Kun katsoo näitä panimoiden ja muiden litramääriä, niin 12-prosenttista tuotetta 830 000 litraa, eli näiltä tuotantolaitoksilta tulee enemmän tavaraa ulos kuin mitä tulee tänä päivänä. Nämä rajat tässä, kun ovat puhtaaksi alkoholiksi muutettuna, nostavat sitä, ja sekin puoltaa sitä, että tämä varmasti lisää myyntiä sieltä.

Alkon monopolin osalta: Kyllähän tämä Alkon monopolia leikkaa myöskin siltä osin, että Alkon aukioloajat ovat paljon säädellymmät. Ne eivät ole lauantai-iltaisain auki eivätkä sunnuntaisain, ja nämä voivat olla 9:stä 21:een auki joka päivä, ja tämäkin vie varmasti sieltä Alkon myynneistä tällaisiin tuotantotilojen yhteydessä oleviin ostoihin. Eli kyllä tässä tapahtuu aika iso muutos, ja tämä selkiyttää lainsäädäntöä, mutta myöskin pitää nähdä, että tämä muuttaa sitä käyttäytymistä, ja määrät tulevat olemaan monta kertaa isommat kuin nyt tässä on arvioitu. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mattila, olkaa hyvä.

18.54 **Hanna-Leena Mattila kesk:** Arvoisa herra puhemies! Keskusta suhtautuu tähän pientuottajia koskevaan alkoholilain uudistukseen harkiten ja vastuullisesti. Meille on tärkeää, että päätöksenteossa tunnistetaan samanaikaisesti sekä elinkeinopolitiikan mahdollisuudet että kansanterveyden reunaehdot. On selvää, että nyt käsiteltävä esitys pientuottajien ulosmyynnistä sisältää myönteisiä elementtejä. Se voi vahvistaa maatilatalouden sivuelinkeinoja, tukea pienpanimoita ja lisätä kotimaisen lähituotannon kilpailukykyä. Samalla se voi edistää matkailua ja alueellista elinvoimaa erityisesti maaseudulla, jossa jokainen uusi tulonlähde on merkityksellinen. Tässä mielessä esityksessä on piirteitä, joita keskusta voi lähtökohtaisesti kannattaa. Mutta, arvoisa puhemies, emme voi tarkastella tätä esitystä irrallisena kokonaisuutena. Se on osa laajempaa kehitystä, jossa hallitus on tällä vaalikaudella uudistanut alkoholilainsäädäntöä askel askeleelta yhteen suuntaan: kohti lisääntyvää saatavuutta ja liberalisaatiota.

Kesällä 2024 voimaan tullut uudistus laajensi merkittävästi vähittäiskaupassa myytävien alkoholijuomien vahvuuksia. Sen jälkeen hallitus on edennyt etämyynnin ja toimituksen sallimiseen sekä markkinoinnin säätelyn keventämiseen. Jokainen näistä muutoksista on erikseen perusteltu, mutta yhdessä ne muodostavat selkeän linjan: alkoholin hankkiminen on tehty suomalaisille entistä helpommaksi. Nyt käsillä oleva esitys poikkeaa tästä jossain määrin. Se ei avaa uusia laajoja jakelukanavia vaan kohdistuu rajattuun joukkoon toimijoita ja tilanteita. Silti se on osa samaa kokonaisuutta, jatkumo, jossa sääntelyä kevennetään pala palalta. Arvoisa puhemies, juuri tästä syystä keskusta katsoo, että ennen lopullista kannanmuodostusta pientuottajia koskevaan alkoholilain muutokseen meidän on saatava selkeä vastaus kahteen keskeiseen kysymykseen.

Ensinnäkin, miten nämä uudistukset yhdessä vaikuttavat alkoholin kokonaiskulutukseen? Hallitus on toistuvasti korostanut, että vaikutukset olisivat hallittuja. Samanaikaisesti

Pöytäkirjan asiakohta PTK 31/2026 vp

ti on kuitenkin esitetty arvioita, joiden mukaan suomalaisten alkoholinkulutus on kasvanut. Valtiovarainministeriön Verianilla teettämän selvityksen mukaan kulutus on jopa 15 litraa puhdasta alkoholia henkeä kohden vuodessa, kun huomioidaan vähittäismyynti, verkkokauppa ja matkustajatuonti. Tämä ei ole vähäpätöinen luku, eikä sitä voida sivuuttaa poliittisessa päätöksenteossa.

Toinen keskeinen kysymys liittyy lapsiin ja nuoriin. Millaisia vaikutuksia tällä esityksellä on lasten kasvuympäristöön, perheiden arkeen ja alkoholihaittojen periytymiseen? Aiemmissa uudistuksissa sosiaali- ja terveysviranomaisten sekä järjestöjen huolia ei ole kaikilta osin huomioitu. Tämä ei saa toistua. Lapsivaikutusten arvioinnin on oltava aidosti osa päätöksentekoa, ei pelkkä muodollisuus.

Arvoisa puhemies! Keskusta on vahvasti yrittäjyyden puolella. Me haluamme luoda edellytyksiä paikalliselle yritystoiminnalle ja vahvistaa maaseudun elinvoimaa, mutta emme voi tehdä sitä hinnalla millä hyvänsä. Alkoholipolitiikassa jokaisella päätöksellä on seurauksia, jotka ulottuvat yksilöistä perheisiin ja koko yhteiskuntaan. Siksi meidän viestimme hallitukselle on selkeä: ennen kuin etenemme, tarvitaan rehellinen tilannekuva kokonaiskulutuksesta ja huolellinen arvio uudistusten sosiaalisista vaikutuksista. Vastuullinen alkoholipolitiikka ei synny yksittäisistä päätöksistä vaan kokonaisuuden hallinnasta, ja juuri siihen keskusta tässä keskustelussa pyrkii.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Diarra, olkaa hyvä.

18.58 **Fatim Diarra vihr:** Kiitos, arvoisa puhemies! Olisin toivonut, että tässä alkoholilain uudistuksessa olisi voitu tarttua myöskin alkoholin tarjoiluun ravintolassa ja tarkastella sitä, minkälainen verotus alkoholissa on, sillä nyt tällä hetkellä alkoholi, viini, on ihan normaali osa ravintolaillallista, mutta valitettavasti se viinin hinta nostaa ravintolaillallisen hinnan älyttömän korkeaksi. Tämän vuoksi olisinkin toivonut, että ministeri olisi tarkastellut viinin verotusta ravintoloissa niin, että olisi voitu hieman laskea sitä, niin että siten ravintolassa syöminen olisi ollut mahdollisempaa useammalle. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lahdenperä, olkaa hyvä.

18.59 **Milla Lahdenperä kok:** Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys on tärkeä uudistus edistämään paikallista yrittäjyyttä ja kotimaisten panimojen, tilaviinin tuottajien ja tislamojen toimintaedellytyksiä. Uudistus laajentaa pientuottajien ulosmyyntioikeuksia, myös pientislaamojen, joilla tätä oikeutta ei aikaisemmin ole ollut. Ne voisivat myös jatkossa myydä tuotteita suoraan kuluttajalle valmistuspaikalta. Lakimuutos edistää paikallisuutta, lähellä tuotettua sekä matkailun edellytyksiä, pientuottajien mahdollisuutta tarjota tuotantopaikoilla monipuolisempia matkailu- ja vierailukonsepteja.

Ihmiset haluavat nykyään tietää, mistä tuotteet tulevat, ja ostaa suoraan tekijältä. Uudistus tukee matkailua, elinvoimaa ja antaa yrittäjille mahdollisuuden kehittää toimintaa. Lisäksi kyse on niin sanotuista artesaanituotteista, jotka ovat premium-erikoistuotteita ja ehkä hiukan kalliimpia, joten en näe, että tämä välttämättä nostaa alkoholin kokonaiskulutusta. Tämä on myös tärkeää elintarvikeviennin pohjaa ja työpaikkoja alueille. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 31/2026 vp

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveystieteiden valiokuntaan, jolle talousvaliokunnan on annettava lausunto.